Sygn. akt I C 2577/15

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 grudnia 2017r.

Sąd Rejonowy w Kaliszu w I Wydziale Cywilnym, w składzie:

Przewodniczący: SSR Michał Włodarek

Protokolant: sekr. sąd. Anna Dulas

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 6 grudnia 2017r. w K.

sprawy z powództwa ***P. J.***

przeciwko pozwanemu ***Skarbowi Państwa – Okręgowemu Inspektoratowi Służby Więziennej w P. (Zakład Karny w K.)***

o zapłatę

1. oddala powództwo w całości,

2. nie obciąża w całości powoda kosztami procesu,

3. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Kaliszu na rzecz adw. R. M., Kancelaria Adwokacka w K. kwotę 2.400,00zł (dwa tysiące czterysta złotych 00/100) podwyższoną o stawkę podatku od towarów i usług tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi P. J. z urzędu.

Sygn. akt I C 2577/15

UZASADNIENIE

W dniu 17 listopada 2015r. powód P. J. skierował do tut. Sądu żądanie zasądzenia od pozwanego Skarbu Państwa – Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej w P. (Zakład Karny w K.) kwoty 45.000zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie jego godności i dóbr osobistych w okresie odbywania kary pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w K. oraz kosztów procesu, a ponadto stwierdzenia niezgodności z prawem działania administracji Zakładu Karnego w K. oraz dostosowania Zakładu Karnego w K. do wymagań zgodnych z Konstytucją RP i Europejskiej Konwencji Praw Człowieka.

Jako podstawę prawną żądania powód wskazał, treść art. 23 kc, art. 24 kc, art. 444-445 kc i art. 448 kc oraz art. 417 kc, a także art. 3, art. 6 § 1 ust. 1 i art. 8 (...).

W uzasadnieniu powództwa powód podniósł, że pozwany naruszył jego dobra osobiste, w tym godność oraz spowodował uszczerbek na zdrowiu fizycznym i psychicznym poprzez umieszczenie w przeludnionej celi oraz w niewłaściwych warunkach do wykonywania kary pozbawienia wolności, a także przy braku dostępu do środków higienicznych, prasy i mediów, opieki lekarskiej, aktywności fizycznej.

Postanowieniem Sądu Rejonowego w Kaliszu z dnia 4 lutego 2016r. w sprawie o sygn. akt I C 2577/15 zwolniono powoda w całości od kosztów sądowych, natomiast postanowieniem tego Sądu z dnia 30 maja 2016r. ustanowiono dla powoda pełnomocnika z urzędu.

W piśmie procesowym z dnia 12 lipca 2016r. pełnomocnik powoda podtrzymał żądania pozwu oraz wniósł o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów zastępstwa procesowego udzielonego powodowi z urzędu.

W odpowiedzi na pozew pozwany Skarb Państwa – Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej w P. (Zakład Karny w K.) wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny.

Powód P. J. był prawomocnie skazywany wyrokami przez Sąd Rejonowy w Koninie w sprawach VII K 517/11 za przestępstwa z art. 288 § 1 kk i art. 279 § 1 kk na karę 2 lat i 8 miesięcy pozbawienia wolności, VII K 1685/11 za przestępstwa z art. 279 § 1 kk i art. 278 § 1 kk na karę 1 roku i 8 miesięcy pozbawienia wolności i II K 780/12 za przestępstwa z art. 278 § 1 kk i art. 288 § 1 kk na kare 8 miesięcy pozbawienia wolności oraz przez Sąd Rejonowy w Turku w sprawie II K 344/11 za przestępstwa z art. 279 § 1 kk na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

(informacja o pobytach i orzeczeniach k. 108-110)

Powód P. J. przebywał w Zakładzie Karnym w K. od dnia 14 marca 2013r. do dnia 26 stycznia 2015r.

Powód decyzją Komisji Penitencjarnej został zakwalifikowany do zakładu karnego typu zamkniętego, dla odbywających kare po raz pierwszy, w systemie programowego oddziaływania.

W trakcie wykonywania kary pozbawienia wolności powód przebywał w celach nr 122 o pow. 8,21m^2 od dnia 22 stycznia 2015r. do dnia 26 stycznia 2015r., nr 235 o pow. 7,71m^2 od dnia 17 października 2014r. do dnia 22 stycznia 2015r., nr 126 od dnia 3 października 2014r. do dnia 17 października 2014r., nr 227 o pow. 8,83m^2 od dnia 23 lipca 2014r. do dnia 3 października 2014r., nr 212 o pow. 8,70m^2 od dnia 14 lipca 2014r. do dnia 23 lipca 2014r., nr 201 o pow. 7,75m^2 od dnia 25 listopada 2013r. do dnia 14 lipca 2014r., nr 241 o pow. 7,75m^2 od dnia 20 listopada 2013r. do dnia 25 listopada 2013r., nr 203 o pow. 7,75m^2 od dnia 2 września 2013r. do dnia 20 listopada 2013r., nr 202 o pow. 8,70m^2 od dnia 28 sierpnia 2013r. do dnia 2 września 2013r., nr 234 o pow. 7,65m^2 od dnia 28 marca 2013r. do dnia 10 lipca 2013r., nr 223 o pow. 42,50m^2 od dnia 25 marca 2013r. do dnia 28 marca 2013r., i nr 218 o pow. 8,70m^2 od dnia 14 marca 2013r. do dnia 25 marca 2013r.

Cele dwuosobowe były wyposażone w kąciki sanitarne niezabudowane, wydzielone parawanem o konstrukcji metalowej wypełnionej. Metraż kącika sanitarnego w celach mieszkalnych dwuosobowych o nr 122, 201, 202, 203, 212, 218, 227, 234, 235 i 241 wynosił 1,3m^2 i stanowił integralną część metrażu celi. Odległość między sedesem a łóżkiem wynosiła 0,9m, a wysokość zabudowy wyniosła 1,15m. W celi 223 powierzchnia kącika sanitarnego wynosiła 3,04m^2 – zabudowa zupełna. W celach nr 241 i 218 w latach 2013 i 2014 wykonano roboty konserwacyjne.

Na podłogach znajdowały się drewniane deski. Okno w celach mieszkalnych posiadało wymiary 100cm x 40 cm. Łóżka były metalowe, tzw. koszarowe o wymiarach 190cm x 75cm. Ściany i sufity były tynkowane i pokryte farbą emulsyjną i olejną (lamperia).

Cele były wyposażone w stoły, szafki i taborety. Cele były wentylowane z uwzględnieniem struktury konstrukcji budowlanej.

Powód posiadał zapewnione osobne miejsce do spania i odpowiednie warunki utrzymania higieny, wydawano mu środki chemiczne i utrzymania czystości.

Prowadzone były cykliczne remonty cel mieszkalnych, prowadzone były też okresowe kontrole przewodów kominowych instalacji sanitarnych.

W okresie od dnia 8 kwietnia 2013r. do dnia 22 kwietnia 2013r. powód przebywał w celi mieszkalnej nr (...) o powierzchni przypadającej na jednego osadzonego wynoszącej mniej niż $3m^2$. Umieszczenie w takich warunkach nastąpiło na podstawie decyzji Dyrektora Zakładu Karnego, która została doręczona powodowi i nie została przez niego zaskarżona.

Warunki odbywania kary pozbawienia wolności były bieżąco kontrolowane przez personel i administrację Zakładu Karnego w K..

Powód w trakcie odbywania kary pozbawienia wolności uczestniczył w spacerach, zajęciach sportowych, zajęciach świetlicowych, w zajęciach kulturalno – oświatowych, z oferty księgozbioru biblioteki ZK oraz innych zajęciach organizowanych przez administrację ZK, w tym programie rozpowszechniania kultury fizycznej o readaptacji społecznej skazanych czy warsztatach edukacyjnych.

Powód w okresie odbywania kary pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w K. został zakwalifikowany do zatrudnienia i przyjęty na stanowisko porządkowego oddziału i wydającego posiłki.

Powód był czterokrotnie nagradzany regulaminowo i trzykrotnie karany dyscyplinarnie.

Zarządzeniem ministra Sprawiedliwości z dnia 29 października 2015r. nastąpiło zniesienie Zakładu Karnego w K..

(pismo Ministerstwa Sprawiedliwości k. 16, pismo (...) k. 18-19, pismo ZK w K. k. 21-23, 38, protokół k. 24, 25, 26-30, 31-35, historia rozmieszczenia k. 36, 123, harmonogram robót konserwacyjnych k. 39, 40, 41, zdjęcia k. 42, notatka służbowa k. 111-112, 113-115, 116-117, 118-122, 126-127 charakterystyka osadzonego k. 124-125, certyfikaty k. 128-131, 160-161, deklaracja zgodności k. 132-138, projekt oceny okresowej k. 143, 145-147, dyplom uczestnictwa k. 144, aktualizacja indywidualnego oddziaływania k. 148, wniosek o wymierzenie kary porządkowej k. 149, protokół z przebiegu badania na obecność alkoholu, środków odurzających lub substancji psychotropowych w organizmie skazanego k. 150, 154, raport dot. wstrzymania nauczania skazanego k. 151, 152, wniosek k. 153, opinia o skazanym k. 155, deklaracja zgodności k. 156-159, akta osobowe: teczka osoboznawcza, projekt oceny okresowej, ocena przebiegu i efektów udziału w programie readaptacji, dyplom uczestnictwa, rozmowa psychologiczna, opinia apsychologiczna, indywidualny program oddziaływania, wniosek o wymierzenie kary dyscyplinarnej, wniosek o przyznanie nagrody, opinia o skazanym, obliczenie kary, decyzja komisji penitencjarnej, przesłuchanie powoda P. J. k. 190-191 00:01:58-00:41:10, 239v)

Powód P. J. nie jest chory psychicznie ani upośledzony umysłowo.

Pobyt w Zakładzie Karnym w K. nie miał wpływu na zdrowie psychiczne powoda.

(opinia sądowo – psychiatryczna k. 210-211, 222)

Sąd odmówił wiarygodności przesłuchaniu powoda P. J. w części, tj. w zakresie jego wypowiedzi opisujących stan techniczny cel mieszkalnych, w których przebywał odbywając karę pozbawienia wolności, a także negatywnego wpływu tych warunków na stan jego zdrowia albowiem pozostają one w opozycji do dokumentarnego materiału dowodowego, w szczególności notatek służbowych i harmonogramu robót konserwacyjnych oraz opinii o skazanym i decyzji administracji jednostki penitencjarnej, a także z opinią biegłego.

Sąd uznał za przydatną do ustalenia stanu faktycznego opinię sporządzoną przez biegłego lekarza psychiatrę albowiem jest ona pełna, jasna, zrozumiała, wyczerpująca i kompleksowa oraz wewnętrznie spójna. Biegły w opinii udzielił odpowiedzi na wszystkie postawione w tezie dowodowej pytania, sformułowania zawarte w treści opinii pozwalają na zrozumienie wyrażonych w nich ocen i poglądów oraz sposobu dochodzenia do nich, a ponadto biegły przedstawił

metodę badawczą, materiał badawczy, na którym się oparł. Wnioski końcowe opinii są zwięzłe i precyzyjne, a ponadto wnioski opinii są logiczne i znajdują oparcie w przeprowadzonych przez biegłego badaniach i nie budzą zastrzeżeń, co do ich trafności w porównaniu z podanym w opinii materiałem badawczym.

Biegły w sposób fachowy i rzeczowy ustosunkował się również do wszystkich zarzutów skierowanych w stosunku do opinii wypowiadając się szczegółowo w obszarze każdego zastrzeżenia odwołując się przy tym do dokumentarnego materiału dowodowego oraz reguł postępowania przy sporządzaniu takiego typu operatu.

Podnoszone przez stronę powodową okoliczności stanowią jedynie polemikę z prawidłowo i właściwie sporządzonym dokumentem procesowym i nie stanowią podstawy do reformacji albo odrzucenia czy to w całości lub w części tak przeprowadzonej w postępowaniu rozpoznawczym czynności procesowej.

Za wiarygodne należało uznać zaliczone w poczet materiału dowodowego dokumenty zgromadzone w postępowaniu albowiem zostały one sporządzone przez uprawnione organy w ramach przysługujących im kompetencji, w sposób rzetelny i fachowy. Ich prawdziwość i autentyczność nie wzbudziła w ocenie Sądu wątpliwości.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje.

Jednym z podstawowych obowiązków demokratycznego państwa prawnego jest zapewnienie godziwych warunków odbywania kary pozbawienia wolności. Prawo do godnego odbywania tej kary należy zaliczyć do katalogu podlegających ochronie dóbr osobistych (art. 23 i art. 24 § 1 kc).

Prawo to znajduje wyraz w zasadzie humanitaryzmu i poszanowania przyrodzonej godności ludzkiej skazanego (art. 30 Konstytucji RP, art. 10 ust. 1 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych otwartego do podpisu w N. 19 grudnia 1966r.) jak również zakazie tortur oraz nieludzkiego lub poniżającego traktowania (art. 40 i art. 41 ust. 4 Konstytucji RP, art. 4 § 1 kkw, art. 3 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z dnia 4 listopada 1950r.) – por. wyrok SA w Białymstoku z dnia 20 grudnia 2013r. w sprawie o sygn. akt I ACa 617/13, opubl. L..

Tylko działania stwarzające niegodziwe, poniżające dla każdego osadzonego warunki lub ich tolerowanie przez dłuższy czas uznane są za bezprawne, rodzące prawo do ochrony godności na podstawie art. 24 kc.

Pobyt w jednostce penitencjarnej nie jest nagrodą, lecz wiąże się z odbywaniem tam kary lub środka karnego o charakterze izolacyjnym. Zakład karny czy areszt śledczy to nie ośrodek wypoczynkowy i osadzony zawsze musi się liczyć z ograniczeniami sferze prywatności, ograniczeniami standardu wyposażenia czy zakresu urozmaicenia żywności, do jakich był przyzwyczajony na wolności. Dlatego siłą rzeczy pobyt w jednostce penitencjarnej rodzi pewne uciążliwości czy niedogodności i nie powinno się oczekiwać warunków podobnych do domowych.

Każda osoba, która trafia do zakładu karnego czy też aresztu śledczego musi liczyć się z pewnymi niedogodnościami, w szczególności z tym, że jej potrzeby zarówno, co do przydziału środków higieny osobistej czy też co do żywienia, jak i co do ogólnie pojętych warunków bytowych, będą zaspokajane jedynie na poziomie niezbędnego minimum. Zaspokajanie potrzeb więźniów finansowane jest ze środków Skarbu Państwa, który jest zobowiązany do prawidłowego wydatkowania środków budżetowych, trudno więc wymagać aby uzasadnione było zapewnienie osadzonym zaspokojenia ich potrzeb na poziomie wyższym od minimalnego.

W ocenie Sądu powód miał zapewnione podstawowe wymagane przepisami prawa warunki odbywania kary pozbawienia wolności, nie przekraczające swą uciążliwością standardów związanych z karą izolacyjną. Powód uczestniczył w zajęciach sportowych, zajęciach świetlicowych, w zajęciach kulturalno – oświatowych, z oferty księgozbioru biblioteki ZK oraz innych zajęciach organizowanych przez administrację ZK, w tym programie rozpowszechniania kultury fizycznej o readaptacji społecznej skazanych czy warsztatach edukacyjnych

Poziom dolegliwości doznanych przez powoda w związku z wykonywaniem kary pozbawienia wolność w Zakładzie Karnym w K. nie był zatem tego rodzaju, że wedle kryteriów obiektywnych mógł naruszać jego godność, jako osoby osadzonej.

O naruszeniu godności skazanego skutkującej prawem do ochrony prawnej można mówić dopiero wtedy, gdy cierpienia i upokorzenie przekraczają konieczny element cierpienia wpisanego w odbywanie kary pozbawienia wolności, zwłaszcza przy bierności zakładu karnego, który nie dba o poprawę warunków odbywania kary, o remonty, o polepszenie warunków socjalnych, żywieniowych, czy wreszcie kulturalnych.

Sam dyskomfort spowodowany pobytem w warunkach izolacji nie może stanowić podstawy do sformułowania tezy, że doszło do naruszenia dóbr osobistych.

Do naruszenia dóbr osobistych dochodzi jedynie wówczas, gdy cierpienie i upokorzenie, jakiego doznaje pozbawiony wolności przekraczają nieunikniony element cierpienia wpisanego w karę pozbawienia wolności. O naruszeniu dobra osobistego w postaci uchybienia godności osadzonego w zakładzie karnym nie można mówić w przypadku pewnych uciążliwości lub niedogodności związanych z pobytem w takim zakładzie, polegających na niższym od oczekiwanego standardzie celi czy urządzeń sanitarnych.

Osadzenie celem odbycia kary pozbawienia wolności zawsze wywołuje ujemne konsekwencje dla skazanego. Próg dolegliwości, na który zostaje narażona osoba osadzona, wykracza poza granice wyznaczane w życiu codziennym dla osób przebywających na wolności. Państwo zaś wykonując zadania z zakresu wymiaru sprawiedliwości, ma obowiązek zapewnienia minimalnego standardu socjalno - bytowego, tak aby samemu pozbawieniu wolności nie towarzyszyły dodatkowe uciążliwości. Standard taki dostosowany powinien być jednak do warunków izolacyjnych. Nie sposób zatem zakładać, że dla wypełnienia obowiązków wynikających z norm prawa międzynarodowego, jak i z norm krajowego porządku prawnego, niezbędnym byłoby przeprowadzenie zmian i udogodnień, nieprzewidzianych w standardach określonych przepisami rangi ustawowej i podustawowej oraz pragmatyką zarządzania zasobami jednostek penitencjarnych.

Niedogodności wynikających z wieku budynku nie można traktować jako zamierzone działanie zmierzające do wyrządzenia krzywdy osobom osadzonym.

Warunki sanitarne i higieniczne, jakie zakład karny winien zapewnić osobie odbywającej karę pozbawienia wolności winny być zgodne z przepisami rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz.U. Nr 152, poz. 1493) oraz rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2003 roku w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz.U. Nr 186, poz. 1820).

Zapewniane przez jednostkę penitencjarną warunki bytowe, mimo komunikowanego przez powoda zużycia wyposażenia cel gwarantowały powodowi poszanowanie ogółu jego praw.

W szczególności godności osoby ludzkiej nie narusza przejściowe odczuwanie dyskomfortu zapachów z kącika, zużyte wyposażenie skoro skazany ma zapewnione miejsce do spania, siedzenia, możliwość spożywania posiłków, załatwiania potrzeb fizjologicznych w intymnych warunkach, środki higieny osobistej oraz możliwość korzystania z codziennych spacerów i innych udogodnień. Zakład karny nie ma przy tym obowiązku zapewnienia samodzielności pomieszczeń przeznaczonych na toaletę, ani ich oddzielania murem od pozostałej części celi. Kącik sanitarny powinien gwarantować intymność, nieskrępowane użytkowanie, aczkolwiek jedynie w minimalnym, podstawowym stopniu.

Nie dochodzi do naruszenia dóbr osobistych powoda w czasie pobytu w jednostce penitencjarnej, jeżeli miały wobec niego miejsce jedynie uciążliwości dotyczące sposobu wykonywania kary pozbawienia wolności, które dotyczą wszystkich osadzonych, a nie zachowania specjalnie poniżające powoda i wymierzone tylko przeciwko niemu.

Nawet osadzenie skazanego w celi w warunkach, w których powierzchnia na jedną osobę wynosiła mniej niż 3 m^2, przy spełnieniu przesłanek określonych w art. 248 § 1 kkw, jest zgodne z prawem. W sytuacji gdy niedogodności miały charakter krótkotrwały, wręcz incydentalny, nigdy nie występowała przy tym ich kumulacja to nawet jeżeli powód podczas odbywania kary pozbawienia wolności z tego tytułu odczuwał dyskomfort psychiczny, to nie uzasadnia to przyznania mu ochrony prawnej w związku z naruszeniem jego dóbr osobistych. Odbywanie tak nieznacznej części kary pozbawienia wolności (w niniejszej sprawie 15 dni) przez powoda w celach niespełniających w pełni współczynnika powierzchniowego, przy zachowaniu pozostałych podstawowych wymogów określonych w art. 110 § 2 kkw (właściwe wyposażenie celi, zapewnienie skazanemu osobnego miejsca do spania oraz odpowiednich warunków higieny) nie może być bowiem uznane za stan skutkujący powstaniem dolegliwości większych, aniżeli te, które w sposób nieodłączny i konieczny związane są z odbywaniem kary pozbawienia wolności – por. wyrok SA w Warszawie z dnia 6 lipca 2016r. w sprawie o sygn. akt I ACa 1369/15, opubl. L., wyrok SA w Łodzi z dnia 10 maja 2017r. w sprawie o sygn. akt I ACa 1450/16, opubl. L., wyrok SA w Łodzi z dnia 5 listopada 2015r. w sprawie o sygn. akt I ACa 632/15, opubl. L., wyrok SA w Warszawie z dnia 10 czerwca 2010r. w sprawie o sygn. akt I ACa 245/10, opubl. L., wyrok SN z dnia 2 października 2007r. w sprawie o sygn. akt II CSK 269/07, opubl. L., wyrok SA w Szczecinie z dnia 28 stycznia 2016r. w sprawie o sygn. akt I ACa 863/15, opubl. L., wyrok SA w Łodzi z dnia 23 sierpnia 2016r. w sprawie o sygn. akt I ACa 195/16, opubl. L., wyrok SA w Szczecinie z dnia 23 listopada 2016r. w sprawie o sygn. akt I ACa 456/16, opubl. L., wyrok SA w Łodzi z dnia 17 czerwca 2016r. w sprawie o sygn. akt I ACa 1808/15, opubl. L., wyrok SA w Gdańsku z dnia 7 czerwca 2016r. w sprawie o sygn. akt I ACa 3/16, opubl. L., wyrok SA w Katowicach z dnia 2 grudnia 2015r. w sprawie o sygn. akt I ACa 676/15, opubl. L., wyrok SA w Łodzi z dnia 5 listopada 2015r. w sprawie o sygn. akt I ACa 632/15, opubl. L., wyrok SA w Katowicach z dnia 2 października 2015r. w sprawie o sygn. akt V ACa 164/15, opubl. L., wyrok SA w Warszawie z dnia 25 września 2015r. w sprawie o sygn. akt VI ACa 1424/14, opubl. L., wyrok SA w Gdańsku z dnia 8 września 2015r. w sprawie o sygn. akt V ACa 238/15, opubl. L., wyrok SA w Krakowie z dnia 20 marca 2015r. w sprawie o sygn. akt I ACa 30/15, opubl. L., wyrok SA w Krakowie z dnia 19 marca 2015r. w sprawie o sygn. akt I ACa 26/15, opubl. L., wyrok SA w Katowicach z dnia 11 lutego 2015r. w sprawie o sygn. akt I ACa 861/14, opubl. L., wyrok SA w Szczecinie z dnia 4 grudnia 2014r. w sprawie o sygn. akt I ACa 631/14, wyrok SA w Szczecinie z dnia 8 października 2014r. w sprawie o sygn. akt I ACa 426/14, opubl. L., wyrok SA w Katowicach z dnia 28 maja 2014r. w sprawie o sygn. akt I ACa 181/14, opubl. L., wyrok SA w Krakowie z dnia 13 marca 2014r. w sprawie o sygn. akt I ACa 71/14, opubl. L., wyrok SA w Katowicach z dnia 23 stycznia 2014r. w sprawie o sygn. akt I ACa 869/13, opubl. L., wyrok SA w Katowicach z dnia 22 stycznia 2014r. w sprawie o sygn. akt V ACa 640/13, opubl. L..

Zgodnie z art. 7 kkw, art. 34 kkw, art. 148 § 1 kkw skazany może zaskarżyć do sędziego penitencjarnego decyzję dyrektora zakładu karnego o wymierzeniu kary dyscyplinarnej.

Sąd cywilny w procesie o naruszenie dóbr osobistych nie jest władny ocenić, czy zastosowanie wobec skazanego kary dyscyplinarnej było uzasadnione i zgodne z prawem, czy bezprawne. Do tej oceny uprawniony jest jedynie sędzia lub sąd dyscyplinarny w sytuacji odwołania się skazanego od takich decyzji lub podjęcia działania z urzędu. Dopuszczenie badania tych kwestii przez sąd cywilny oznaczałoby nie tylko dopuszczenie dwutorowości postępowania sądowego w zakresie nadzoru nad wykonaniem kary pozbawienia wolności, lecz w konsekwencji także prowadziłoby do faktycznego pozbawienia znaczenia przyjętego przez ustawodawcę trybu postępowania i oddziaływania sędziego penitencjarnego na skazanego w zakładzie karnym – por. wyrok SA w Lublinie z dnia 4 października 2012r. w sprawie o sygn. akt I ACa 433/12, opubl. L., wyrok SA w Łodzi z dnia 30 czerwca 2016r. w sprawie o sygn. akt I ACa 19/16, opubl. L., wyrok SN z dnia 22 lutego 2012r. w sprawie o sygn. akt IV CSK 276/11, opubl. L., wyrok SN z dnia 10 maja 2012r. w sprawie o sygn. akt IV CSK 473/11, opubl. L..

W sprawie dotyczącej roszczeń z tytułu naruszenia dóbr osobistych sąd bada przede wszystkim, czy doszło do naruszenia określonych dóbr.

Oznacza to, że strona powinna w pierwszej kolejności wskazać, jakie jego dobro zostało naruszone i jakim działaniem. W dalszej kolejności sąd bada, czy wskazane dobro jest dobrem osobistym, czy rzeczywiście zostało naruszone

określonym zachowaniem, czy zachowanie to nosi znamiona zachowania bezprawnego oraz czy nie zachodzi żadna ze szczególnych okoliczności usprawiedliwiających takie działanie.

Przenosząc powyższe na grunt przedmiotowej sprawy należy wskazać, iż powód nie przytoczył okoliczności faktycznych (art. 187 § 1 pkt 2 kpc) i nie wskazał na żadne dowody, których przeprowadzenie potwierdziło zasadność jego twierdzeń o faktach (art. 232 kpc i art. 6 kc). Zgodnie bowiem z zasadami procesu cywilnego ciężar gromadzenia materiału dowodowego spoczywa na stronach (art. 232 kpc., art. 3 kpc, art. 6 kc), czego pozwany w sposób właściwy nie uczynił.

Istota ciężaru dowodowego sprowadza się do ryzyka poniesienia przez stronę ujemnych konsekwencji braku wywiązania się z powinności przedstawienia dowodów. Skutkiem braku wykazania przez stronę prawdziwości twierdzeń o faktach istotnych dla sprawy jest tylko to, że twierdzenia takie zasadniczo nie będą mogły leżeć u podstaw sądowego rozstrzygnięcia. Strona, która nie udowodni przytoczonych twierdzeń, utraci korzyści, jakie uzyskałaby aktywnym działaniem (por. wyrok s.apel w B. z dnia 28sierpnia 2014r. w sprawie o sygn. akt I ACa 286/14, opubl. LEX nr 1511625).

Dla ustalenia odpowiedzialności za szkodę niematerialną warunkiem koniecznym jest w szczególności istnienie adekwatnego związku przyczynowego między krzywdą a zdarzeniem ją wyrządzającym albowiem rolą oraz istotą związku przyczynowego jako przesłanki roszczenia o zadośćuczynienie jest ocena, czy doznana szkoda majątkowa i niemajątkowa może być normalnym skutkiem zdarzenia szkodzącego.

Szkoda zarówno majątkowa, jak i niemajątkowa musi pozostawać w normalnym związku przyczynowym z wypadkiem w rozumieniu art. 361 § 1 kc.

Na tle art. 361 § 1 kc odnotowania wymaga, że na gruncie tego przepisu „obojętne jest, czy ma miejsce związek przyczynowy bezpośredni, czy pośredni oraz, czy jest to związek przyczynowy złożony, wieloczłonowy, z tym, że odpowiedzialność cywilną uzasadnia jedynie taki związek przyczynowy wieloczłonowy, w którym między poszczególnymi ogniwami zachodzi normalna zależność przyczynowa, a więc każde ogniwo tego związku podlega ocenie z punktu widzenia przyczynowości adekwatnej.

Norma zawarta w przepisie art. 361 § 1 kc opiera się na założeniach teorii adekwatnego związku przyczynowego, w wersji obiektywnej, zwanego też „normalnym związkiem przyczynowym". Teoria ta zakłada, że związek przyczynowy zachodzi tylko wtedy, gdy w grupie wszystkich przyczyn i skutków mamy do czynienia jedynie z takimi przyczynami, które normalnie powodują określone skutki. Nie wystarczy więc stwierdzić istnienie związku przyczynowego jako takiego, lecz należy stwierdzić, że chodzi o następstwa normalne (a nie niezwykłe, nadzwyczajne).

Związek przyczynowy należy pojmować jako obiektywne powiązanie ze sobą zjawiska nazwanego „przyczyną" ze zjawiskiem określonym jako „skutek". Istnienie związku przyczynowego jako zjawiska obiektywnego determinowane jest okolicznościami faktycznymi sprawy. W pierwszej kolejności należy za pomocą testu „conditio sine qua non" zbadać, czy określony skutek stanowi obiektywne następstwo zdarzenia, które wskazano jako jego przyczynę, to znaczy, czy oceniany skutek nastąpiłby mimo braku wskazanej przyczyny. Jeżeli odpowiedź jest negatywna, czyli badany skutek nastąpiłby również mimo nieobecności tej przyczyny należy stwierdzić, że nie występuje żaden obiektywny związek przyczynowy i nie ma potrzeby dalszego badania, czy relacje pomiędzy przyczyną a skutkiem są adekwatne w rozumieniu art. 361 § 1 kc. Pojawienie się w przebiegu kauzalnym przyczyny zewnętrznej, nie powiązanej z działaniem lub zaniechaniem podmiotu odpowiedzialnego za powstanie szkody, przesądza o braku związku przyczynowego, jeśli bez przyczyny pierwotnej szkoda i tak powstałaby. Przepis art. 361 § 1 kc wiąże jednak odpowiedzialność tylko z normalnymi następstwami zjawisk stanowiących jej podstawę. W razie pozytywnego stwierdzenia, że dany fakt był koniecznym warunkiem wystąpienia skutku, należy rozważyć, czy wspomniane powiązania można traktować jako „normalne", tzn. typowe lub oczekiwane w zwykłej kolejności rzeczy. Typowym jest skutek jaki daje się przewidzieć w zwykłym porządku rzeczy, taki, o którym na postawie zasad doświadczenia życiowego, wiadomo, że jest charakterystyczny dla danej przyczyny jako normalny rezultat określonego zjawiska. Nie mieści się w płaszczyźnie adekwatnego związku przyczynowego skutek, który wprawdzie daje się łączyć z

określonym zdarzeniem początkowym w sensie oddziaływania sprawczego, ale jest następstwem nietypowym, tj. nie występującym w kolejności zdarzeń, która charakterystyczna jest dla określonej przyczyny i przez to nie dającym się uwzględnić w ewentualnych przewidywaniach, a zarazem zależny jest w istocie od innych zdarzeń, które w zbiegu z przyczyną wyjściową jawią się jako przypadkowy zbieg okoliczności – por. wyrok s.apel. w Lublinie z dnia 20 maja 2015r. w sprawie o sygn. akt I ACa 968/14, opubl. LEX nr 1770850, wyrok s.apel. w Białymstoku z dnia 8 kwietnia 2015r. w sprawie o sygn. akt I ACa 959/14, opubl. LEX nr 1667508, wyrok s.apel. w Warszawie z dnia 4 listopada 2014r. w sprawie o sygn. akt VI ACa 68/14, opubl. LEX nr 1624064, wyrok s.apel. w Łodzi z dnia 28 października 2014r. w sprawie o sygn. akt I ACa 824/14, opubl. LEX nr 1554766, wyrok s.apel. w Lublinie z dnia 13 lutego 2014r. w sprawie o sygn. akt I ACa 785/13, opubl. LEX nr 1469375.

W ustalonym przez Sąd stanie faktycznym brak jest podstaw do twierdzenia, iż po stronie powoda powstała szkoda niemajątkowa i że szkoda ta ma związek z odbywaniem przez niego kary pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w K..

Przy czym powód nie podaje i nie konkretyzuje indywidualnych okoliczności, których obiektywna ocena mogłaby stanowić asumpt do uznania, iż niewłaściwe warunki panujące w jednostce penitencjarnej, bądź inne niewłaściwe zachowanie, działanie zaniechanie, pozwanego w czasie i miejscu wykonywania kary pozbawienia wolności stanowiło przyczynę zaktualizowania się ciągu zdarzeń powodujących zaistnienie uszczerbku na zdrowiu powoda.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 102 kpc.

Przepis art. 102 kpc ustanawia zasadę słuszności, będącą odstępstwem od zasady odpowiedzialności za wynik procesu. Szczególnie uzasadnione wypadki, o których mowa w art. 102 kpc zaistniały w stosunku do powoda. Do kręgu tych wypadków należą okoliczności zarówno związane z samym przebiegiem procesu, jak i leżące na zewnątrz. Sąd stosując opisaną instytucję brał pod uwagę sytuację wynikającą z charakteru żądania poddanego rozstrzygnięciu oraz sytuację majątkową i życiową strony powodowej, co daje asumpt do stwierdzenia, iż powód, przy uwzględnieniu dalszego przebywania przez powoda w warunkach izolacji penitencjarnej, nie jest w stanie takich kosztów ponieść – por. wyrok s.apel. w Katowicach z dnia 13 listopada 2014r. w sprawie o sygn. akt I ACa 596/14, opubl. LEX nr 1621084, wyrok s.apel. w Białymstoku z dnia 11 lipca 2014r. w sprawie o sygn. akt I ACa 209/14, opubl. LEX nr 1506655.

O wynagrodzeniu pełnomocnika powoda ustanowionego z urzędu orzeczono na podstawie art. 108 § 1 kpc w zw. § 6 pkt 5 i § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. 2013.461 – j.t. ze zm.) i w zw. z § 22 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. 2015.1801 ze zm.) i w zw. z § 23 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. 2016.1714 ze zm.).

Z tych wszystkich względów orzeczono jak w sentencji wyroku.